

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Str. Dimitrie D. Gerota nr. 7-9, sector 2, București, cod poștal: 020027

Telefoane: 021.310.23.56, 021.316.31.34

Fax: 021.316.31.31

021.310.23.57, 021.316.31.33

Cod fiscal: 10464660

E-mail: ces@ces.ro

www.ces.ro

Membru fondator al Asociației Internaționale a Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare (AICESIS)

Membru al Uniunii Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare Francofone (UCESIF)

„Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.” (Art. 141 din Constituția României revizuită)

Nr. 5955/8.10.2025

AVIZ

referitor la propunerea legislativă privind protejarea portului popular românesc ca element al patrimoniului cultural imaterial și al identității naționale (b418/17.09.2025)

În temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și art. 11 lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare, Consiliul Economic și Social a fost sesizat cu privire la avizarea *propunerii legislative privind protejarea portului popular românesc ca element al patrimoniului cultural imaterial și al identității naționale (b418/17.09.2025)*.

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

În temeiul art. 5 lit. a) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în sesiunea din data de 8.10.2025, desfășurată online, conform prevederilor Hotărârii Plenului nr.86/17.05.2022, avizează **NEFAVORABIL** prezentul proiect de act normativ, cu următoarea **motivare**:

- portul popular, ca parte a moștenirii culturale, este protejat în mod specific prin Legea nr. 26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial, cu modificările și completările ulterioare. Din perspectiva acestui cadru normativ, inițiatorii se substituie Comisiei Naționale de Salvagardare a Patrimoniului Cultural Imaterial, oferind un tip special de protecție unei categorii patrimoniale extrem de largi și vagi („portul popular românesc”), din care doar o parte este consacrată juridic (cum ar fi cămașa cu altiță);
- propunerea legislativă nu respectă exigențele constituționale de claritate și previzibilitate consacrate ca fiind esențiale pentru asigurarea legalității normei în

multiple decizii ale Curții Constituționale a României¹, atât timp cât nu este clar care sunt valoarea socială protejată și aria de protecție. De exemplu, este neclar ce reprezintă „*utilizarea portului popular românesc*” (purtarea de către candidații înșiși, utilizarea de imagini electorale cu alte persoane purtându-l etc.) și nici cine determină că un anume „*ansamblu de piese vestimentare*” este „*tradițional*”, „*specific comunităților etnografice din România*”, având în vedere că „*portul popular*” este, de fapt, alcătuit dintr-o multitudine de „porturi populare” cu tradiții locale ce nu sunt identificate exhaustiv în termeni juridici (o cămașă de Muscel și o catrință de Gorj putând, astfel, reprezenta un „port popular” sau nu);

- din aceeași perspectivă a valorii sociale protejate, nu e clar de ce ar reprezenta o contravenție „*utilizarea portului popular românesc*”, dar nu și utilizarea practicilor și meseriilor tradiționale (încondeierea ouălor de Paște, transhumanța, jocul de oină etc.) sau muzica populară;
- în egală măsură, expresia „*port popular românesc*” (distinctă de „port popular din România”) aplicată unor „comunități etnografice” diferite de cea etnic românească pune probleme, cu implicații internaționale, privind asimilarea forțată a portului popular al unor minorități naționale, port comun cu cel din țara de origine etnică, și capacitatea de identificare între, de exemplu, portul popular al unei comunități maghiare din România și cel al unei comunități din Ungaria;
- dacă propunerea legislativă este menită să ofere o protecție suplimentară celei deja asigurate prin Legea nr. 26/2008, și nu de a lucra cu concepte autosuficiente juridic, ea pune Autoritatea Electorală Permanentă (lipsită de competențe în interpretarea și aplicarea Legii nr. 26/2008) în situația de a determina dacă „produsele comerciale de calitate mediocră, care au ca sursă de inspirație motive folclorice emblematică pentru spiritualitatea de pe teritoriul României” [neprotejate de actul normativ privind patrimoniul imaterial, v. art. 10, lit. c)] fac obiectul protecției în cazul de față, dacă e vorba despre „*port popular românesc*” în sensul definiției din propunerea legislativă sau de astfel de produse comerciale mediocre, dacă prin port se înțelege ansamblul integral al vestimentației sau chiar și unul/câteva elemente ale acestuia. Autoritatea Electorală Permanentă este, astfel, chemată să emită decizii cu efecte juridice imediate ce implică și inventarieri de elemente de patrimoniu imaterial, și judecăți de valoare privind caracterul patrimonial al unor vestimentații, ceea ce reprezintă o extindere a atribuțiilor autorității dincolo de scopul existenței și activității sale (organizarea

¹ Ex.: Deciziile CCR nr. 297/2018 și 358/2022

https://www.ccr.ro/wpcontent/uploads/2020/07/Decizie_297_2018.pdf

https://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2022/06/Decizie_358_2022.pdf

procesului electoral, în sens larg), printre altele, prin substituirea acesteia în atribuții acordate, prin lege, altor organe ale statului;

- atribuirea competenței de sancționare către Autoritatea Electorală Permanentă și către structuri de ordine publică, fără criterii clare de delimitare a situațiilor permise de cele interzise, creează un cadru susceptibil de interpretări abuzive și aplicări discreționare;
- totodată, cadrul normativ actual oferă deja instrumente suficiente pentru protejarea patrimoniului cultural imaterial, inclusiv a portului popular. De asemenea, există Legea nr. 102/2015, care instituie Ziua Națională a portului tradițional. Aceste acte normative consacră recunoașterea și protecția simbolurilor culturale, ceea ce face ca adoptarea unei noi legi dedicate să fie redundantă și să creeze riscul suprapunerii legislative;
- propunerea legislativă introduce interdicții care pot intra în conflict cu libertatea de exprimare și dreptul la manifestare culturală, garantate de Constituția României și de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Deși se susține faptul că restricțiile sunt proporționale, interzicerea utilizării portului popular în campanii politice sau electorale este excesivă și dificil de aplicat în practică. Portul popular este un element identitar profund integrat în viața comunităților, iar purtarea sa în contexte publice, inclusiv politice, poate fi o expresie autentică a apartenenței culturale, nu neapărat un act de propagandă;
- sancțiunile prevăzute sunt disproporționate în raport cu gravitatea faptei și pot avea un efect descurajant asupra participării la viața publică;
- nu este prezentată o justificare reală privind necesitatea intervenției legislative, fiind invocate „abuzuri” și „deturnări” ale portului popular în scopuri politice sau comerciale, dar nefiind prezentate date statistice, studii sau exemple concrete care să demonstreze amploarea fenomenului și impactul său negativ asupra societății;
- inițiativa legislativă nu ia în considerare efectele colaterale asupra mediului cultural și economic. Deși se susține faptul că industria meșteșugurilor nu va fi afectată, există riscul ca restricțiile să descurajeze promovarea portului popular în evenimente publice, inclusiv cele cu componentă electorală, unde tradițiile locale sunt adesea prezentate ca parte a identității comunitare. Aceasta ar putea reduce vizibilitatea portului popular și interesul tinerelor generații pentru tradiții, contrar scopului declarat al legii.

Președinte,
Sterică FUDULEA